

Eiropas Sociālā fonda projekts

**„Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības
efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana”**

(vienošanās Nr. 2010/0274/1DP/1.2.1.1.1/10/IPIA/VIAA/001)

**Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības,
administrēšanas(vairumtirdzniecības un
mazumtirdzniecības, komerczinību)**

Nozaru ekspertu padome (NEP)

19.01.2012.

Paveiktais 2011.gadā(I)

Nodibināts Uzņēmējdarbības, finanšu, administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) NEP:

- Apzinātas Nozares robežas pēc NACE 2.red klasifikācijas
- Precizēts un apzināts NEP sastāvs
- Pilnveidots un apstiprināts NEP nolikums
- Noorganizētas un novadītas 4 NEP sanāksmes

Nozares robežas pēc NACE 2.redakcijas klasifikācijas

- (46) Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus
- (47) Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus
- (64) Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu
- (69) Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi
- (82) Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības
- (80) Apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana

Paveiktais 2011.gadā(II)

- Iegūta un apkopota informācija par nozari izmantojot SVID analīzes metodi
- Apkopota informācija par profesionālās sākotnējām, tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmām 2010./2011.m.g. un 2011./2012.m.g.

Paveiktais 2011.gadā(III)

- Uzsākta sadarbība ar nozares pētniekiem un papildināta nozares izpētes anketa
- Izplatīta informācija par ārpus formālās izglītības iegūšanas un novērtēšanas iespējām uzņēmumos
- 23.11.11. pirmie 5 pretendenti nozarē nokārtojuši profesionālās kvalifikācijas eksāmenu un ieguvuši grāmatveža kvalifikāciju
- Izskatīts 2011./2012.m.g. uzņemšanas plāns un sniegti atzinumi IZM
- Iegūta un apkopota informācija no darba devējiem par piedāvātajām prakses vietām nozarē

Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas(vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozaru situācija darbaspēka un izglītības jomā (I)

Stiprās puses

- Nozares ir vadoša tautsaimniecības nozare
- Nozarē ir lielle, vidējie, mazie un mikrouzņēmumi
- Attīstās jaunas tehnoloģijas, uzņēmumos modernas iekārtas
- Uzņēmumi optimizējušies krīzes rezultātā aizstājot darbaspēku ar iekārtu darbu
- Nozarei senas tradīcijas, amata prasmes
- Reģionos ir nozares uzņēmumi, kur ir iespējams iziet praksi un nākotnē atrast darba vietas

Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas(vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozaru situācija darbaspēka un izglītības jomā (II)

Stiprās puses

- Izglītības iestādēs ir licencētas un akreditētas izglītības programmas
- Ir kvalitātes vadības sistēmas elementi profesionālās izglītības sistēmā
- Izglītības iestādēs ir nepieciešamā materiāli tehniskā bāze (modernas iekārtas , grāmatvedības programmas un tml.)
- Izglītības programmās iekļautas nozarei svarīgi priekšmeti (tehnoloģijas, materiāli, darba un vides aizsardzība u.c.)
- Ir iespējas piedalīties izglītojamo un pedagogu profesionālās meistarības konkursos

Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas(vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozaru situācija darbaspēka un izglītības jomā (III)

Vājās puses

- Darbaspēka samazinājums nozarē kopumā
- Nelegālā nodarbinātība, nelaimes gadījumi darbā
- Nav darbaspēka gradācijas sistēmas uzņēmumos
- Darba devējiem nav motivācijas rast prakses vietas , tas saistīts ar papildus izmaksām , dažreiz studējošie nav motivēti nopietni piedalīties prakses procesā. Prakses vadītājiem nav paredzēta samaksa, rodas papildus slodze darbā
- Zems profesionālās izglītības prestižs
- Atsevišķām izglītības iestādēm nav atbilstošas materiāli tehnikās bāzes

Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas(vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozaru situācija darbaspēka un izglītības jomā (IV)

Vājās puses

- Mūsdienīgu mācību metožu neizmantošana mācību procesā, jo to ieviešana saistīta ar augstām izmaksām
- Pedagogu sastāva novecošanās, jauno pedagogu paviršā attieksme, jaunie pedagogi nav motivēti strādāt profesionālās izglītības iestādēs to zemā prestiža dēļ
- Zems mācībspēku atalgojuma līmenis
- Nepietiekams un lēns jaunāko tehnoloģiju ieviešanas līmenis mācību procesā, jo tas saistīts ar augstām izmaksām

Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas(vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozaru situācija darbaspēka un izglītības jomā (V)

Draudi

- Iedzīvotāju skaita samazinājums, nākotnē iespējams darbaspēka trūkums
- Uzņēmumu šaurā specializācija, kas darbinieku pieprasījuma ziņā neatbilst sākotnējai profesionālai izglītībai
- Produkcijas pieprasījuma kritums
- Iespējamā krīze kuru jau pašreiz prognozē ekonomisti
- Darbaspēka aizplūšana no attālākajiem Latvijas reģioniem
- Darba tirgus pētījumu trūkums
- Izglītības iestādes sagatavo speciālistus bez atbilstošo profesiju nepieciešamības pamatojuma, bez tautsaimniecības nozares izpētes
- Darba devēju nepietiekama ieinteresētība pieņemt darbā augsti kvalificētus , izglītotus speciālistus, jo viņi pieprasa samērotu atalgojumu un nav ieinteresēti palielināt ”ekonomikas pelēko zonu”

Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas(vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozaru situācija darbaspēka un izglītības jomā (VI)

Iespējas

- Profesionālās izglītības sistēmas optimizācija
- Profesionālās izglītības pievilcības veicināšana
- Nozares kvalifikācijas ietvarstruktūras veidošana, balstoties uz nozares izpēti
- Profesionālās izglītības programmas elastības veicināšana pamatojoties uz izglītības programmu pārstrukturizāciju pielietojot modulāru pieeju
- Pamatprofesiju starptautiska atpazīstamība
- Dalība Eiropas un pasaules līmeņa profesionālos konkursos un izstādēs
- Profesionālās kvalifikācijas apliecinājošu dokumentu nozīmīguma reglamentēšana darba attiecībās

Problēmas un risinājumi (I)

- Nav atgriezeniskās saites par profesionālo izglītības iestāžu absolventu iekļaušanos darbā tirgū. Valstī nav izstrādāts mehānisms
- Izstrādāt priekšlikumus par mehānisma izveidi lai nodrošinātu atgriezenisko saiti ar profesionālās izglītības iestāžu absolventu iekļaušanos darba tirgū

Problēmas un risinājumi (II)

- Problemātiski piesaistīt ekspertus NEP darba nodrošināšanai
- Noteikt atlīdzību par NEP ekspertu darbu nozares ekspertu padomēs

Problēmas un risinājumi (III)

- NEP nav noteikts juridiskais statuss
- Izstrādāt priekšlikumus NEP juridiskā statusa noteikšanai

Problēmas un risinājumi (IV)

- Uzņēmumi nav motivēti prakses vietu organizēšanai

- Analizēt situāciju un izstrādāt priekšlikumus lai izveidotu darba devēju motivācijas mehānismu organizēt prakses vietu savos uzņēmumos

Aktuālākās problēmas, kas saistītas ar prakšu vietu nodrošināšanu

- Prakses vadītāja laika trūkums vadīt praksi
- Nepieciešama detalizēta izglītības iestādes prakses programma
- Jānodrošina pastāvīga sadarbība starp izglītības iestādi un prakses vietu
- Izglītības iestādēm jāorganizē semināri prakses vadītājiem
- Tā kā par prakses vadītāju uzņēmums norīko augsti kvalificētus speciālistus savā jomā, tā ir papildus slodze darba laikā, nepieciešama atlīdzība prakses vadītājam
- Materiāltehniskais nodrošinājums (darbagalds, datortehnika ar datorprogrammām, papildus lietotāja licence grāmatvedības programmām
- Izglītības iestādēm prakses laiku un prakses termiņu noteikt vienotu
- Prakses plānā paredzēts uzzināt uzņēmumā arī komercinformāciju saturošus jautājumus
- Nodokļu politika
- Problēmas ar trīspusēja līguma noslēgšanu

Problēmu risinājumi

- Prakses vietu organizēšanai nodrošināt finansējumu
- Par prakses vietām slēgt trīspusējus līgumus
- Prakses vadītājiem rīkot apmācības
- Izglītības iestādēm organizēt prakses vienā laikā
- Izglītot sabiedrību (uzņēmējus), popularizēt sabiedrisko apziņu, lai uzņēmēji lepotos ar to, ka organizē prakses vietas un sagatavo darba tirgum profesionālus, izglītotus, konkurētspējīgus, darba tirgū pieprasītus jaunus darbiniekus

Pamatuzdevumi NEP plānam

Visu sektoru pārstāvniecība NEP

- NEP sastāva papildināšana ar neesošu sektoru pārstāvniecību
- NEP sastāva aktualizēšana reizi pusgadā
- Jaunu locekļu piesaiste NEP

NEP ilgtspējīgas darbības nodrošināšana

- Priekšlikumu sagatavošana NEP juridiskā statusa noteikšanai
- NEP popularizēšana
- Turpināt darbu ar prakses vietu apzināšanu, datu bāzes veidošanu un analizēšanu

Celta nozares pozitīva atpazīstamība

- Nozares profesiju popularizēšana
- Turpināt uzņēmumu informēšanu par iespējām ārpus formālās izglītības iegūto zināšanu, prasmju, kompetenču novērtēšanas normatīvajām procedūrām
- Turpināt nozares pretendentu apzināšanu ārpus formālās izglītības iegūto zināšanu, prasmju, kompetenču novērtēšanai

Paaugstināts profesionālās izglītības prestīžs (pievilcība)

- NEP līdzdalība profesionālās orientācijas pasākumu norisēs
- Sniegt informāciju par profesionālās izaugsmes iespējām nozarē
- Ārpus formālās izglītības popularizēšana
- NEP dalība audzēkņu profesionālo konkursu organizēšanā skolu, valsts un starptautiskā līmenī
- NEP lomas apzināšana audzēkņu starptautiskās mobilitātes nodrošināšanā

Nodrošināta nepārtrauktība nozaru izpēte

- Sadarbība ar nozares pētniekiem
- Dalība nozares izpētē, sadarbība ar pētniekiem
- Nozares problēmu un vajadzību apzināšana, turpinot nozares izpēti izmantojot SVID analīzes metodi
- Nozares attīstības tendenču analīze
- ES ekonomisko apstākļu ietekme uz nozares attīstību Latvijā apzināšana
- Darba aizsardzības, drošas un veselīgas darba vides situācijas apzināšana nozarē reģionālajā un nozares sektoru griezumā

Profesionālās izglītības programmu atbilstība darba tirgus prasībām

- Turpināt ekspertu piesaisti akreditācijas komisijās izglītības kvalitātes novērtēšanā
- Profesionālas izglītības iestāžu plāna saskaņošana, atbilstoši nozares vajadzībām un IZM informācijai
- Turpināt nozares ekspertu piesaisti dalībai profesionālās kvalifikācijas eksāmenu satura sagatavošanai, izvērtēšanai un dalībai profesionālās kvalifikācijas eksāmenu komisijās
- NEP dalība nozares reģionālo darba devēju piesaistē, prakšu vietu nodrošināšanai
- Apzināt darba tirgus prasībām atbilstošas kvalifikācijas prakses organizēšanas kārtību
- Darba devēju apmierinātība ar audzēkņu iegūtajām kompetencēm (zināšanām, prasmēm, attieksmēm) apzināšana

Paldies!

Inta Grinberga

Projekta nozares konsultante darba devēju satura jautājumos e-pasts: uznemejdarbiba@lddk.lv

Anita Čapkovska

Projekta nozares konsultante darba ņēmēju satura jautājumos e-pasts: anita.capkovska@ibas.lv

Tatjana Daņilova

Projekta nozares konsultante izglītības satura jautājumos e-pasts: tatjana.danilova@visc.gov.lv